

KEHITYSPOLIITTINEN TAVOITEOHJELMA

2000

SISÄLLYS

Saatesanat	5
A) Kehityspolitiikan toimintaympäristö.....	5
B) Globalisaation taloudelliset, poliittiset ja kulttuuriset ulottuvuudet.....	6
Talous.....	6
Politiikka.....	7
Kulttuuri	7
Globalisaatio ja kansalaisyhteiskunta	8
Poliittisia strategioita reaktiona globalisaatiolle	9
Kehityspoliittinen tavoiteohjelma	11
A) Johdanto.....	11
B) Kehityspoliittiset tavoitteet.....	12
Demokratian vahvistaminen	12
Kansainvälisen talouden oikeudenmukaisuus	13
Köyhyyden poistaminen ja tasa-arvon edistäminen	15
Kestävä kehitys.....	17

Kehityspoliittinen tavoiteohjelma 2000
Kepan raporttisarja 39

ISBN 951-8925-61-5
ISSN 1236-4797

Taitto ja kansi: Tuukka Rantala
Kannen kuva: Erkki Salomaa

Kepan toimintaa tuetaan julkisin varoin ulkoasiainministeriön
kehitysyhteistyöosaston kansalaisjärjestömyyden rahoituksesta

KEPA

KEHITYSYHTEISTYÖN PALVELUKESKUS
SERVICECENTRALEN FÖR UTVECKLINGSSAMARBETE
SERVICE CENTRE FOR DEVELOPMENT COOPERATION
ADDRESS: Sörnäisten rantatie 25 FIN-00500 Helsinki
PHONE: +358 9 584 23 000 FAX: +358 9 584 23 200
INTERNET: www.kepa.fi MAIL: kepa@kepa.fi

S AATESANAT

A) KEHITYSPOLITIIKAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Viime vuosikymmenten maailmanlaajuista kehitystä nimitetään usein globalisaatioksi. Globalisaatio ei kuitenkaan ole mikään yksiselitteinen käsite, vaan sillä voidaan kuvata monia taloudellisia, poliittisia ja kulttuurisia ilmiöitä ja kehityssuuntia, joilla on erilaisia vaikutuksia ihmisten elämään.

Globalisaatiolla voidaan kuvata markkinavoimien vapautumista ja maailmanlaajuisen vapaakaupan leviämistä. Joillekin tämä kehitys on uusien taloudellisten näköalojen myönteinen ideologinen tunnusmerkki. Toisille se on maailman pahojen voimien vastaisessa taistelussa ottanut imperialismin entisen kunniapaikan. Toisaalta globalisaatiolla voidaan kuvata myös modernin tuotanto- ja kommunikaatioteknologian maailmanlaajuista leviämistä ja yhteiskuntien välistä lisääntynyttä vuorovaikutusta.

Riippumatta määrittelystä globalisaatiolla tarkoitetaan kuitenkin aina yhteiskuntien, valtioiden ja ihmisten välisten riippuvuussuhteiden lisääntymistä. Tämä ei sinänsä ole uutta. Kansat ovat aina olleet vaihdantasuhteissa keskenään. Ihmiskunnan pitkän historian kaikissa vaiheissa erittäin tärkeitä ovat olleet vuorovaikutus oman yhteiskunnan ulkopuolelle sekä ulkopuolelta saatujen virikkeiden soveltaminen aikaisempaan tietoon ja kokemukseen.

Erityisesti teollisen kapitalismin aikakaudella talouden kasvun tavoittelu on lisännyt voimakkaasti kansainvälisiä riippuvuussuhteita. Nimenomaan 1900-luvulla maailman kehitys on kulkenut kohti yhtä universaalialuetta. Tämä kehitys on lisännyt taloudellista vaurautta maailmassa, mutta samalla merkittävästi kasvattanut rikkaiden ja köyhien välisiä eroja sekä maiden välillä että niiden sisällä.

Globalisaatio on erityisesti viimeisten vuosikymmenten aikana vahvistunut ja lisääntynyt erilaisten poliittisten, taloudellisten ja teknologisten muutosten vuoksi.

Poliittisesti tärkein tekijä oli kylmän sodan päättyminen ja Neuvostoliiton johtaman itäblokin hajoaminen. Myös kansallinen ja kansainvälinen politiikka on selvästi käynyt läpi ideologisen muutoksen 1980- ja 1990-luvuilla, mikä on merkinnyt markkinoiden merkityksen painottamista valtion kustannuksella.

Internetin ja kommunikaatioteknologian räjähdysmäinen kasvu mahdollistaa maailmanlaajuisen tiedonsiirron ja kommunikaation tavalla, joka ei aikaisemmin ollut mahdollista. Tähän haasteeseen suljetut totalitaariset järjestelmät eivät ole pystyneet vastaamaan.

Kansainvälisessä talouspolitiikassa on pyritty erilaisilla sopimuksilla (kuten Maailman kauppajärjestön WTO:n perustamisella vuonna 1994) poistamaan kaupan ja pääoman liikkumisen esteet.

Käytännössä tämä on merkinnyt sitä, että ihmisten elämä – työpaikat, toimeentulo ja terveys – on riippuvainen entistä enemmän oman yhteiskunnan ulkopuolisista tapahtumista. Kansalliset rajat häviävät kaupan, pääoman ja tiedon lisäksi myös kulttuureilta ja arvoilta.

Olennainen kysymys onkin, mitä tämä kaikki merkitsee inhimillisen kehityksen edellytyksille.

B) GLOBALISAATION TALOUDELLISET, POLIITTISET JA KULTTUURISET ULOTTUVUUDET

Talous

Talouden globaalistumista ovat ohjanneet ensisijaisesti kasvuajattelu ja kansainvälisten markkinoiden intressit, eikä tavoite turvata kansalaisten hyvinvointi. Talouden integraatiota on edistetty sellaisen talouspolitiikan avulla, jonka tavoitteena on kansainvälisen kaupan ja pääoman liikkumisen vapauttaminen ja valtion roolin vähentäminen monilla yhteiskunnan aloilla.

Tämän politiikan seurauksena kansainvälinen tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa kolminkertaistui vuosien 1970 ja 1997 välillä. Myös ulkomaiset pääomavirrat, erityisesti ulkomaiset suorat investoinnit ovat kasvaneet räjähdysmäisesti. Kansainvälinen taloudellinen toiminta on vilkkaampaa kuin koskaan aikaisemmin.

Samalla on myös maailmanlaajuinen eriarvoisuus kasvanut. Yli 1,5 miljardia ihmistä ei pysty täyttämään kaikkia elämälle tärkeitä perustarpeita kuten perusterveydenhuoltoa tai koulutusta. Tästä kehityksestä kärsivät erityisesti naiset. Viimeisten vuosikymmenten aikana maailman rikkaimpien ja köyhimpien maiden välinen suhteellinen tuloero on kasvanut; se on nyt 74–1. Myös maiden sisäiset tuloerot ovat kasvaneet, ja naisten ja miesten väliset tuloerot ovat suuret. Naiset saavat vain kolmanneksen maailman tuloista.

Taloudellinen valta on keskittynyt yhä suuremmassa määrin ylikansallisille yhtiöille, joissa päätöksiä tekevät etupäässä miehet. Kaikissa johtavissa teollisuusmaissa naisten osuus yritysjohdossa ei ylitä kymmentä prosenttia. (Tästä ei toki pidä vetää sellaista johtopäätöstä, että naisten osuuden lisääminen monikansallisten yhtiöiden johtolimissä olisi autuaaksitekevä ratkaisu, joka poistaisi maailmanlaajuisen eriarvoisuuden ja köyhyyden.)

Vaikka globaalilla tasolla mitattuna taloudellinen toiminta on kasvanut, se on jakautunut hyvin epätasaisesti. Maailmanlaajuisen markkinatalouden voimakas eteneminen on erityisesti kehitysmaiden kannalta huolestuttavaa. Kansainväliset rahoituslaitokset, kuten Maailmanpankki ja Kansainvälinen valuuttarahasto, ovat 1980-luvun alusta lähtien pyrkineet uudistuksilla avaamaan kehitysmaiden markkinat. Uudistukset ovat useasti lisänneet ihmisten hyvinvoinnin sijaan kehitysmaiden taloudellista haavoittuvuutta.

Osa kehitysmaista – erityisesti niin sanotut keskituloiset maat Kaakkois-Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa – ovat toki päässeet osallisiksi talouden ja pääomavirtojen kasvusta. Näiden maiden talouskasvu perustuukin usein ulkomaiseen pääomaan ja vientiin.

Erityisesti Aasian maat pystyivät pitämään yllä merkittävää talouskasvua aina viime vuosiin saakka. Aasian vuoden 1997 taluskriisi osoitti kehitysmaiden haavoittuvuuden täysin vapailla pääomamarkkinoilla ja alati kasvavien lyhytaikaisten

pääomasiirtojen keskellä. Kriisillä oli valtavat taloudelliset ja inhimilliset seuraukset. Tämän lisäksi Aasian kriisi johtui poliittisten ja talouselämän johtajien suurista virheratkaisuista, korruptiosta, epäterveistä sijoituksista ja talouden ylikuumenemisestä. Ja maksumiehinä olivat näiden maiden köyhät. Toisaalta suuri joukko vähiten kehittyneitä maita erityisesti Afrikassa on jäänyt miltei kokonaan kansainvälisten pääomavirtojen ulkopuolelle. Näiden maiden talouskasvu on ollut 1980–1990-luvuilla vähäistä tai olematonta. Raskas velkataakka on tehnyt niistä entistäkin riippuvaisempia muutaman, usein jalostamattoman tuotteen vientituloista.

Raaka-aineiden hintojen kehitys maailmanmarkkinoilla vaikuttaa suuresti näiden maiden kehitysmahdollisuuksiin. Aasian kriisin aiheuttama maailmanmarkkinahintojen lasku on vähentänyt voimakkaasti Afrikan maiden vientituloja. Tämän seurauksena Afrikan maat ovat edelleen hyvin riippuvaisia kehitysavusta ja muusta kehitysrahoituksesta. Kehitysyhteistyö onkin yhä tärkeä väline köyhyyttä vähentävissä kansainvälisissä toimissa. Kaikista vapaakauppapuheista huolimatta teollisuusmaat ja Euroopan unioni asettavat edelleen monille kehitysmaille tärkeille tuotteille vapaan kaupan esteitä esimerkiksi tuontitarifeilla.

Politiikka

Talouden globalisaation tavoittelu on myös merkinnyt politiikan kansainvälistymistä. Suurimmat teollisuusmaat hallitsevat yhä vahvemmin kansainväliseen talouteen liittyvää päätöksentekoa Maailmanpankin, Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailman kauppajärjestön kaltaisilla instituutioilla. Viime vuosina itse nimitetyt ryhmät, kuten OECD-maiden ”ylähuoneeksi” muodostunut G7-ryhmä, ovat myös lisänneet vaikutusvaltaansa demokraattisiin periaatteisiin nojautuvien järjestelmien, erityisesti YK:n kustannuksella. Kehitysmaiden vaikutusvalta on marginaalista tällaisissa ryhmissä, vaikka ryhmien poliittiset päätökset vaikuttavat merkittävästi kehitysmaiden elämään.

Näiden instituutioiden politiikalla ja erilaisilla kauppasopimuksilla pyritään maailmanlaajuisesti takaamaan pääomien vapaa liikkuvuus ja markkinatalous. Kansainvälisten sopimusten määrän kasvu heikentää kansallisvaltioiden mahdollisuuksia tehdä päätöksiä omista lähtökohdistaan. Toisaalta haluttomuus ja kyvyttömyys noudattaa tehtyjä sopimuksia on kasvava ongelma.

Tämän päivän integroitunut kansainvälinen talous tarvitsee uudenlaista hallintajärjestelmää. Ongelmana on se, että nykyisen hallintajärjestelmän rakentamisessa on keskitytty taloudellisen integraation edistämiseen ja instituutioiden vallan lisäämiseen. Huomattavasti heikommin on onnistuttu kansainvälisissä toimissa, joilla on pyritty kansalaisten hyvinvoinnin ja tasa-arvon lisäämiseen. Vaikka esimerkiksi YK:n järjestelmä on edistynyt ihmisoikeuksien parantamisessa, on ongelmana riittävän vahvojen sanktiomekanismien puuttuminen. Kansainvälinen ihmisoikeuksien hallintojärjestelmä asettaa vastuuseen vain hallitukset, mutta ei esimerkiksi yhtiöitä ja muita instituutioita.

Kulttuuri

Viime vuosikymmenien kehitys on myös merkinnyt ihmisten ja kulttuurien välisen kontaktien lisääntymistä: ideoiden, arvojen ja elämäntapojen leviäminen on osa tätä päivää. Television avulla tavoitetaan nykyään ihmisiä ympäri maailmaa. Monille uusien kulttuurien kohtaaminen on innostava ja positiivinen kokemus.

Toisille se on taas häiritsevää, kun he yrittävät selviytyä ja pysyä mukana maailman nopeissa muutoksissa.

On kuitenkin tärkeää muistaa, että nykyajan kulttuurien virta kulkee vahvasti yhteen suuntaan – rikkaasta pohjoisesta köyhään etelään. Se arvojen järjestelmä, jota pohjoisesta viedään globalisaation avulla koko maailmaan, muodostaa kokonaisuuden. Talouden arvo on se, että kaikki mahdollinen on ostettavissa ja myytävissä. Kaikki, kuten maa ja metsät, on muutettava talouden käsittein mittavaksi rahaksi, investoinneiksi ja työpaikoiksi. Tämä on länsimainen viesti muulle maailmalle.

Tähän ei pidä alistua. Kansallisten kulttuurien elintilan säilyttäminen, vähemmistöjen aseman turvaaminen ja moniarvoisuuden edistäminen pysyvät kehitysmaaliikkeen keskeisinä arvoina. Kaikkien oikeus omaan kieleen ja sillä tapahtuvaan koulutukseen on keskeinen osa tätä ajattelua.

Globalisaatio ja kansalaisyhteiskunta

1990-luku on myös nostanut kansalaisjärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamisen tärkeäksi kysymykseksi. Kansalaisjärjestöjen vaikuttaminen niin kansalliseen kuin varsinkin kansainväliseen päätöksentekoon on kasvanut 1990-luvulla rajusti. Kansalaisjärjestöt vaikuttivat voimakkaasti suurten YK-konferenssien – Kööpenhaminan, Pekingin ja Kairon – agendaan ja kannanottoihin. 1990-luvun loppu jää mieleen kansainvälisestä miinakampanjasta, Jubilee 2000 -kampanjasta sekä kansanliikkeistä, jotka kaatoivat MAI-investointisopimuksen ja vaikuttivat WTO:n Seattlen kokouksen dramaattisesti.

Eräässä mielessä on ollut kyse 1960-luvun yhden asian liikkeiden renessanssista. Ihmiset eivät välttämättä ole lähteneet liikkeelle kokonaisuvaltaisten ideologioiden innoittamina, vaan he ovat halunneet nostaa esiin konkreettisia ongelmia ja ratkaista niitä.

Nähtyyn kehitykseen on monia eri syitä, jotka ovat toisistaan riippuvaisia. Ensiksi talouden globalisaation painottaminen merkitsee sitä, että vapaan kaupan ja pääoman liikkuvuuden ja edistämisen edut ovat politiikan lähtökohta. Yhteiskuntapolitiikkaa onkin systemaattisesti määritelty talouden ja niiden toimijoiden näkökulmasta eikä kansalaisten kannalta. Globaalin ja alueellisen talouden integraatiota edistävien instituutioiden ja sopimusten aikaisempaa vahvempi rooli on myös merkinnyt sitä, että yhä suurempi osa maailman kansalaisista kokee vaikutusvaltansa oman yhteiskuntansa asioihin vähentyneen selvästi.

Tämä demokratiavaje on yksi tapa selittää kansalaisjärjestöjen roolin kasvamista. Kansalaisjärjestöjen merkitys on kasvanut suureksi, koska paikalliset ja kansainväliset demokraattiset prosessit ajavat yhä voimakkaammin suurten taloudellisten toimijoiden kuten ylikansallisten yritysten ja ulkomaisten investoijien etuja.

Toinen tapa tulkita kansalaisyhteiskunnan ja sen toimijoiden merkityksen kasvua kansainvälisessä politiikassa on se, että kansalaisyhteiskunnan käsite sopii hyvin talouden globalisaation merkittävimpien instituutioiden poliittisiin tavoitteisiin. Kansainväliset hallitustenväliset järjestöt, kuten kansainväliset rahoituslaitokset, antavat toiminnassaan yhä enemmän tilaa yhteistyölle kansalaisjärjestöjen kanssa. Koska yllä kuvattu demokratiavaje on yhä voimakkaampi globaaleissa instituutioissa, on niiden toiminnalle tärkeää mahdollisimman suuri omistajuus ja hyväksyntä kansalaisryhmien keskuudessa. Tämä lisää niiden toiminnan laatua.

Nykyään on vaikea löytää yhtään kansainvälisen järjestön julkaisua, joka ei nostaisi keskeiseksi tavoitteekseen kansalaisyhteiskunnan vahvistamista ja kansa-

laisjärjestöjen vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä. On kuitenkin tärkeää nähdä, että tämä ei välttämättä tarkoita samaa kuin demokratian vahvistaminen. Ei ole helppoa löytää Maailmanpankin, Kansainvälisen valuuttarahaston tai Maailman kauppajärjestön julkaisuista viittauksia demokratian vahvistamiseen.

Demokratian vahvistaminen kehitysmaissa merkitsee sitä, että kansainväliset instituutiot menettävät valtaansa suhteessa paikallisiin demokraattisiin prosesseihin. Tämän vuoksi kansalaiset voivat päätyä tukemaan erilaisia talouspoliittisia linjauksia ja tavoitteita kuin esimerkiksi Maailmanpankki itse haluaisi edistää. Kansalaisyhteiskunnan vahvistamisesta ja kansalaisjärjestöjen roolista puhutaan yleensä kansainvälisten järjestöjen toiminnan laadun parantamisen näkökulmasta, ei demokratian vahvistamisen näkökulmasta.

Kansainvälisten kansalaisjärjestöjen kasvuun on vaikuttanut erityisesti parantunut informaatio- ja kommunikaatioteknologia, joka mahdollistaa maailmanlaajuisen järjestötoiminnan. Monenkeskisen investointisopimuksen MAI:n vastainen laaja liikehdintä vuodelta 1998 on yksi esimerkki tästä. Nykyään on vaikea kuvitella hallitusten välistä kansainvälistä kokousta, jossa kansalaisjärjestöt eivät olisi vahvasti edustettuina.

Kansalaisjärjestöjen rooli on nykyaikana siis huomattavasti laajempi kuin pelkästään palvelujen tarjoaja tai tiedon levittäjä. Järjestöt ovat yhä vahvempia kansainvälisen politiikan vaikuttajia. Kansalaisyhteiskunta ei kuitenkaan ole yksiselitteinen käsite, ja sen määrittelystä ja suhteesta valtiovaltaan ja kansalaisjärjestökenttään on olemassa erilaisia näkemyksiä.

Kepan kehityspoliittisen työn lähtökohtana on se, että kansalaisyhteiskunnalla, valtiolla ja yksityissektorilla on toisiaan täydentävä rooli yhteiskunnassa. Kansalaisyhteiskunta koostuu muun muassa kansalaisjärjestöistä, ammattiyhdistysliikkeestä, ihmisoikeusjärjestöistä, uskonnollisista yhdistyksistä ja sosiaalialan järjestöistä. Kansalaisyhteiskunnan yksi tärkeimmistä tehtävistä on vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon ja tuoda esille kansalaisryhmien näkökulmia, vahvistaa siten demokratiaa.

Kansalaisyhteiskunnan tehtävä ei ole huolehtia hallituksen velvollisuuksista, esimerkiksi sosiaalisista palveluista, vaan vahvistaa omalta osaltaan kansalaisten tukiverkkoa. Kansalaisyhteiskunnan tarkoitus ei mielestämme ole valtion roolin vähentämiseen tähtäävä politiikka. Kansalaisyhteiskunnalla ei myöskään ole demokraattisesti valitun kansanedustuksen poliittista päätöksentekovaltaa eikä vastuuta. Tämä antaa sille suuremman vapauden tuoda esille uusia näkökulmia ja ideoita rikastamaan poliittista keskustelua.

Poliittisia strategioita reaktionä globalisaatiolle

Globalisaatio on tuonut mukanaan kasvavaa taloudellista eriarvoisuutta maiden välille ja niiden sisälle. Erityisesti työttömyys ja toimeentulon epävarmuus ovat aikamme vakavimpia ongelmia. Kasvava sosiaalinen ja taloudellinen eriarvoisuus on yksi tekijä sille, että erilaiset maiden sisäiset aseelliset konfliktit ovat lukumäärältään kasvaneet. Aseellisista konflikteista kärsii ensisijaisesti siviiliväestö: lapset, naiset ja vanhuksat. Lisääntynyt globaali taloudellinen toiminta on myös tuonut mukanaan lisääntyneet globaalit ympäristöongelmat. Ongelmia on siis monia. Oleellinen kysymys on, mitkä ovat ne poliittiset strategiat, joiden avulla voidaan turvata inhimillisesti ja ekologisesti kestävä kehitys.

Tähän on olemassa lukuisia erilaisia vastauksia, jotka voisi yksinkertaistaa seuraavaan kolmeen eri ryhmään.

Nykyisen globaalin talousjärjestelmän puolustajien näkemys on se, että nykyinen, vapaa markkinoita, kauppaa ja pääoman liikkeitä painottava taloudellinen integraatio on välttämätön myös tulevaisuuden taloudelliselle hyvinvoinnille. Tämän koulukunnan mukaan tarvitaan nykyisenkaltainen kansainvälinen taloudellinen hallintajärjestelmä, jotta vapaa kauppa ja pääoman vapaa liikkuvuus voidaan taata. Heidän mukaan nykyisiä kansainvälisiä järjestöjä pitää mahdollisesti uudistaa avoimempaan suuntaan, mutta niiden politiikan sisältö on oikea: globaalit vapaat markkinat tuottavat parhaan mahdollisen yhteiskunnallisen lopputuloksen.

Nykyisen globalisaation ja maailmanlaajuisen talousjärjestelmän arvostelijat edustavat – vahvasti pelkistäen – kahdenlaisia vaihtoehtoja:

Toisaalta tarjotaan eräänlaista paikallista vaihtoehtoa, jonka ydin on paikallisten toimijoiden varassa olevassa markkinataloudessa. Tämän näkökulman mukaan nykyisten globaalien rakenteiden purkaminen on välttämätöntä, jotta inhimillinen ja kestävä kehitys voitaisiin turvata. Tämän takeeksi tarvitaan myös kansainvälisiä instituutioita, mutta niiden tehtävänä pitäisi talouden globalisoinnin sijaan olla talouden lokalisointi.

Toinen vaihtoehto pitää maailmanlaajuista taloudellista yhdentymistä merkittävänä mahdollisuutena, mutta tuottavuuden kasvu pitäisi käyttää teollisuusmaiden kulutusyhteiskunnan ekologisen muutoksen rahoittamiseen sekä köyhien ihmisten auttamiseen. Tämä vaatii kuitenkin maailmanmarkkinoiden tähänastisen itsetuhoisen kilpailun suuntaamista sosiaalisesti ja demokraattisesti hyväksyttävälle urille. Epäoikeudenmukainen globalisaatio pitäisi muuttaa maailmanlaajuisen tulojen tasaukseen johtavaksi kehitykseksi. Kansainvälisten instituutioiden osalta tämä merkitsisi niiden rakenteellista demokratisoimista ja uudistamista.

Molemmat vaihtoehdot löytyvät varmasti erilaisissa muodoissa Kepan kirjavan jäsenkunnan keskuudesta. Kepan tehtävä ei kuitenkaan rajoitu valintaan jo esitettyjen mallien kesken. Kepalla on kokoonpanonsa vuoksi ainutlaatuinen mahdollisuus viedä keskustelua eteenpäin ja tuottaa uusia ajatuksia.

Lähtökohdaksi Kepan kehityspoliittiselle työlle sopii vaatimus politiikan palauttamisesta kehityksen keskiöön. Poliittiset oikeudet kuuluvat ihmisille eivätkä keinokeinoisille oikeudellisille yksilöille, kuten yhtiöille. Kepan mielestä inhimillinen ja ekologisesti kestävä kehitys edellyttää toimia niin paikallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Haaste on luoda yhteys kansainvälisten talouden sääntelykeinoja ajavien poliittisten voimien sekä globalisaatiolle vaihtoehtoja etsivien kansanliikkeiden välille. On myös tärkeää, että kansainvälisellä tasolla globaalin talouden integrointi alistetaan inhimillisen ja kestävä kehityksen tavoitteita tukevalle yhteistyölle.

11.2.2000

JORMA KUKKONEN
puheenjohtaja

FOLKE SUNDMAN
toiminnanjohtaja

KEHITYSPOLIITTINEN TAVOITEOHJELMA

A) JOHDANTO

Kehityspoliittinen tavoiteohjelma perustuu Kepan periaatejulistuksessa määriteltyihin perusarvoihin: maailmanlaajuiseen yhteisvastuuseen ja kansainväliseen solidaarisuuteen. Näihin perusarvoihin sisältyvät kestävä kehitys, ympäristön suo- jelu, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo, rauhantahto, ihmisoikeudet ja demokratia. Ne kulkevat läpileikkaavina arvoina kaikessa Kepan kehityspoliittisessa toimin- nassa.

Kepalla on kehityspoliittisessa toiminnassaan erilaisia rooleja, jotka perustu- vat Kepan strategisessa suunnitelmassa määriteltyihin seuraaviin kolmeen eri vi- sioon:

1. Visio Kepasta etelän ja pohjoisen välisenä resurssikeskuksena määrittelee roolin siten, että Kepa muun muassa tuottaa kehityspoliittista tietoa ja mui- ta palveluita kumppaneille ja jäsenjärjestöille niin etelässä kuin pohjoisessa. Resurssikeskusvision mukaan Kepalla on rooli myös etelän kumppaneiden ja muiden kehityspoliittisten toimijoiden toiminnan tukijana.
2. Visio Kepasta vahvana mielipidevaikuttajana antaa Kepalle tehtävän vaikut- taa julkiseen päätöksentekoon ja yleiseen mielipiteen muodostumiseen.
3. Visio Kepasta jäsenjärjestöjensä etu- ja yhteistyöelimenä määrittelee Kepal- le myös tehtävän toimia aktiivisesti kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön määräraha- ja laatuksymyksissä.

Näiden kolmen vision kautta Kepa saa erilaisia rooleja kehityspoliittisessa työs- sä. Painotukset tämän ohjelman temaattisten kokonaisuuksien välillä kuitenkin vaihtelevat.

Tämän kehityspoliittisen tavoiteohjelman neljä teemaa ovat

- demokratian vahvistaminen
- kansainvälisen talouden oikeudenmukaisuus
- köyhyyden poistaminen ja tasa-arvoisuuden edistäminen
- kestävän kehityksen edistäminen

Kepa toimii kehityspoliittisessa työssään monella eri tasolla: Suomessa, Eu- roopan unionissa, osana laajempia kansainvälisiä yhteistyöjärjestöjä ja -verkos- toja sekä etelässä omien kumppanuusohjelmien ja yhteistyösopimusten kautta. Kepa toimii kaikkien temaattisten kokonaisuuksien kohdalla kaikilla näillä eri toiminnan tasoilla. Kepa voi itse olla aktiivinen toimija tai vaikuttaa välillisesti

tukemalla jäsenjärjestöjen tai yhteistyökumppaneiden toimintaa. Yksityiskohtaisempi eri tasojen roolin ja toimintamuotojen määrittely tapahtuu vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa.

B) KEHITYSPOLIITTISET TAVOITTEET

Demokratian vahvistaminen

Monet ihmiset kokevat, että heillä ei ole poliittisen järjestelmän kautta mahdollisuutta vaikuttaa omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin. Päätöksenteon koetaan olevan liian kaukana ja sitä dominoivat paikallisesti ja kansainvälisesti pikemminkin kapean taloudellisen eliitin tarpeet kuin kansalaisten edut. Tämä ilmiö on yhä kasvavassa määrin maailmanlaajuinen.

Kehitysmaissa politiikan sisältöä muovaavat yhä enemmän pohjoiset intressit ja toimijat, kuten ylikansalliset yhtiöt, kansainväliset rahoituslaitokset sekä poliittisia ehtoja asettavat kahden- ja monenväliset kehitysavun antajat. Kansallisten parlamenttien tehtäväksi jää usein vain vahvistaa ja toteuttaa muiden jo tekemät päätökset. Monet etelän kansalaisliikkeet ja -järjestöt ovatkin olleet huolissaan siitä, ettei talouden globalisaatio ole antanut riittävästi tilaa omien resurssien käyttöä koskevalle demokraattiselle päätöksenteolle.

Pohjoisen rikkaissa teollisuusmaissa kansalaiset jakautuvat yhä useammin ”niihin joilla on” ja ”niihin joilla ei ole”. Myös monissa kehitysmaissa paikallinen eliitti ajaa sosiaalisesti ja taloudellisesti epäoikeudenmukaista politiikkaa. Epädemokraattinen hallinto ja ihmisoikeusloukkaukset ovat yleinen yhdistelmä. Demokratian vahvistaminen pitää nähdä keinona ihmisoikeuksien turvaamiseksi ja yhteiskunnallisen vakauden lisäämiseksi. Demokratiaa vahvistamalla voidaan myös estää yhteiskunnallisten ristiriitojen laajeneminen aseellisiksi konflikteiksi.

Kestävää ja oikeudenmukaista yhteiskuntaa ei voi olla ilman toimivaa demokratiaa. On tärkeää kehittää poliittisia rakenteita, jotka takaavat kaikilla tasoilla, paikallisella, alueellisella ja kansainvälisellä, kaikkien kansalaisten – sekä miesten että naisten – yhtäläiset mahdollisuudet osallistua päätöksentekoon ja saada riittävästi tietoa.

Paikallisella tasolla on tärkeää, että eri kansalaisryhmien mahdollisuudet vaikuttaa oman alueensa kehitykseen turvataan paikallisdemokratiassa. Kansainvälisellä tasolla hallitusten välisten järjestöjen ja neuvottelujen demokraattisuutta on lisättävä. Tämä edellyttää muun muassa parlamentaarisen valvonnan vahvistamista Maailman kauppajärjestö WTO:n, Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahasto IMF:n toiminnassa. On myös erittäin tärkeää, että kansainväliset järjestöt ja neuvottelut ovat mahdollisimman avoimia ja että saatavilla on tietoa, joka mahdollistaa avoimen kansalaiskeskustelun.

Pohjoisen kansalaisjärjestöjen pitäisi tukea etelän kansalaisjärjestöjä ja liikkeitä niiden yhteisissä pyrkimyksissä vaikuttaa omia yhteiskuntiaan koskevaan päätöksentekoon kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Toiminnallaan Kepa tukee seuraavien kehityspoliittisten tavoitteiden toteutumista:

- Hallitustenvälisiä järjestöjä ja neuvotteluja on demokraatisoitava siten, että kansanedustuslaitokset voivat paremmin valvoa niiden toimintaa ja että kansalaisyhteiskunnalla on mahdollisuus vaikuttaa niihin. Kansainvälisen tason

järjestöjen toiminnan ja neuvottelujen on oltava avointa, jotta kansalaiskeskustelu niihin liittyvistä kysymyksistä olisi aina mahdollista.

- Erityisen tärkeä on vahvistaa demokraattisuutta instituutioissa, jotka määrittelevät kansainvälisen talouden hallintaa. Näitä ovat esimerkiksi Maailmanpankki, Kansainvälinen valuuttarahasto ja Maailman kauppajärjestö. YK:n asemaa kansainvälisten instituutioiden työn koordinoinnissa on vahvistettava.
- Kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa paikallisesti on edistettävä vahvistamalla demokraattisia rakenteita. Erityisesti naisten osuutta poliittisissa päätöksentekokoelmissä tulee lisätä, jotta se vastaa heidän osuuttaan väestössä.
- Kansalaisjärjestöjen ja muiden kansalaisryhmien toiminnan edellytyksiä tulisi vahvistaa kehitysmaissa niin, että ne pystyvät paremmin yhdessä osallistumaan paikallisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin poliittisiin prosesseihin.

Kansainvälisen talouden oikeudenmukaisuus

Gloaalitaloutta on ohjattava niin, että se antaa oikeudenmukaiset lähtökohdat. Täysin sääntelemättömässä tilanteessa globaali taloudellinen kilpailu aiheuttaa sen, että kehitysmaiden ja kehittyneiden maiden taloudellisten toimijoiden mahdollisuudet hyötyä esimerkiksi kansainvälisestä kaupasta ovat aivan erilaiset. Vapaan globaalin kilpailun vallitessa kehitysmaiden on vaikea rakentaa omaa vahvaa paikallista talouttaan.

Maailmankaupan ja reilun kilpailun kannalta keskeisimpiä ihmisoikeuksia ovat työelämään liittyvät perusoikeudet, kuten järjestäytymisoikeus, oikeus neuvotella kollektiivisesti, pakko- ja orjatyön kieltö, lapsityön kieltö ja kaikenlaisen syrjinnän kieltö. Nämä oikeudet on yhdistetty ILO:n julistukseen työpaikkojen perusoikeuksista. Se on työelämän ihmisoikeusjulistus, joka muodostaa pohjan maailmankaupan sopimusten sosiaaliksiäluuileille ja jota ILO:n jäsenmaiden hallitukset ovat sitoutuneet noudattamaan.

Nykyisessä globaalistuvassa taloudessa kansainvälisten investointien merkitys on kasvanut huomattavasti verrattuna perinteiseen tavaroiden ja palveluiden kauppaan. Kehitysmaissa pääoman vapaata liikkumista on edistetty muun muassa Maailmanpankin ja IMF:n talousohjelmilla. Aasian talouskriisi on kuitenkin osoittanut, miten vahingollisia nopeiden pääomavirtojen rajoittamattomat liikkeet saattavat olla rahoitusmarkkinansa äkkinäisesti avanneille kehitysmailla. Tämän vuoksi tarvitaan Tobinin veron kaltaisia ohjausmekanismeja, joilla pyritään hillitsemään spekulatiivisia pääomavirtoja ja ohjaamaan investointeja pitkäaikaisemmiksi tuotannollisiksi sijoituksiksi.

Kansainvälisten pääomavirtojen yleinen ohjaus- ja sääntelyjärjestelmä on välttämätön jo koko maailmantaloutta uhkaavien valuuttaspekulaatioiden vuoksi. Kansainvälisiä investointeja koskevien neuvottelujen on tapahduttava mahdollisimman demokraattisilla foorumeilla. Viime kädessä yksittäisiä investointeja on voitava säädellä kansallisella tasolla. Ensin on sovittava kansainvälisiä sijoittajia ja ylikansallisia yhtiöitä sitovista velvollisuuksista, ja vasta sitten voidaan neuvotella niiden toimintavaltuuksien lisäämisestä.

Kansainvälisten pääomamarkkinoiden kasvu ja vapauttaminen eivät välttämättä hyödytä köyhimpien maiden asukkaita. Maailmanlaajuisista suorista ulkomaisista sijoituksista vain hyvin pieni osa suuntautuu köyhiin maihin. Suuri osa niistäkin päättyy köyhimmässä maissa verovapaille tuotantovyöhykkeille. Niissä enemmistö työntekijöistä on naisia, niissä poljetaan työelämän normeja ja rasite-

taan ympäristöä kohtuuttomasti eikä niistä saada verotuloja, joilla tuotettaisiin peruspalveluita paikalliselle väestölle. Huolimatta köyhien maiden halpatyövoimaa hyödyntävän teollisuuden kasvusta suuri osa maailman ihmisistä saa edelleenkin toimeentulonsa perushyödykkeiden tuotannosta ja omavaraisviljelystä.

Ylikansallisten yhtiöiden valta ja merkitys maailmantaloudessa kasvavat koko ajan. Maailmankauppa uhkaa keskittyä harvoille yhtiöille. Monien ylikansallisten yhtiöiden liikevaihto on suurempi kuin niiden valtioiden kansatuote, joiden luonnonvaroja ja työvoimaa ne hyödyntävät. Yksittäisten hallitusten mahdollisuudet säädellä ylikansallisten yhtiöiden toimia ovat yhä rajallisemmat erityisesti köyhissä maissa.

Teollisuusmaat vaativat voimakkaasti esimerkiksi WTO:ssa kaupan vapauttamista kehitysmaissa. Ne eivät kuitenkaan ole vastavuoroisesti poistaneet kaikkia kaupan esteitä varsinkaan kehitysmaista tulevilta maatalous- ja tekstiilituotteilta, jotka ovat usein köyhien maiden tärkeimpiä vientiartikkeleita. Köyhimmille maille on taattava pääsy rikkaiden maiden markkinoille ja kaikkein köyhimpien maiden tuotteille on taattava tullivapaus. Köyhillä mailla on oltava oikeus suojata omaa herkkien alojen tuotantoaan, esimerkiksi maatalouttaan ruokaturvan takaamiseksi.

Maailmanlaajuinen reilu kauppa on kestävä tie oikeudenmukaiseen kehitykseen. Kuluttajat voivat valinnoillaan ohjata kauppaa oikeudenmukaisempaan suuntaan.

Kehitysmaiden velkaantuminen on jo parin vuosikymmenen ajan ollut keskeinen maailmantalouden epäoikeudenmukaisuutta vahvistava ongelma. Erityisesti köyhimpien maiden velkataakan aiheuttamat ongelmat on välttämätöntä ratkaista, jos pyritään oikeudenmukaisempaan maailmantalouteen. Aasian talouskriisin seurauksena velkaongelma koskee kuitenkin kasvamassa määrin myös keskituloisia kehitysmaita.

Viime vuosikymmenet ovat osoittaneet, että raskas velkataakka on selvästi heikentänyt vakaan yhteiskunnallisen, taloudellisen ja poliittisen kehityksen edellytyksiä kehitysmaissa. Velkaantuminen ja talouden epävakaus aiheuttavat myös yhteiskunnallista epävarmuutta ja lisäävät konfliktialttiutta. Esimerkiksi joissakin Aasian maissa talouskriisi on johtanut väkivaltaisiin selkkauksiin, jotka ovat kohdistuneet tiettyyn etniseen ryhmään. Taloudellisen vakauden lisääminen on tehokas keino vähentää sekä valtioiden sisäisten että niiden välisten konfliktien uhkaa.

Velkaantumiseen on kaikkien maiden kohdalla niin ulkoisia kuin sisäisiä syitä. Yhteistä kuitenkin kehitysmaille yleensä on, että ne ovat kapean taloudellisen pohjan ja vientiriippuvuutensa takia hyvin alttiita velkaantumiselle, kun kansainvälinen talouskriisi tai laskusuhdanne iskee. Tämän vuoksi kansainvälisessä taloudessa on luotava oikeudenmukaiset pelisäännöt, joiden avulla vakavat velkakriisit voidaan ratkaista niin, etteivät seuraukset muodostu kohtuuttomiksi köyhille maille ja niiden kansalaisille. Velkakriisien seurauksia on arvioitava laajasti ja erikseen kummankin sukupuolen kannalta ja on huolehdittava siitä, etteivät heikommassa asemassa olevat kärsi niistä suhteellisesti enemmän kuin muut. Riippumattoman prosessin luominen on tärkeää, koska nykyisin velkakriisejä ratkaistaan pitkälti pelkästään velkojien, ennen kaikkea Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston luomilla pelisäännöillä.

Toiminnallaan Kepa tukee seuraavien kehityspoliittisten tavoitteiden toteutumista:

- Kansainvälisten rahoituslaitosten ohjelmien ja kauppasopimusten, erityisesti WTO:n sopimusten, on noudatettava YK:ssa hyväksytyt periaatteita

ja kehitystavoitteita sekä kansainvälisesti ja kansallisesti sovittuja ympäristönormeja, ihmisoikeuksia ja sosiaalisia standardeja. Kauppasopimukset on laadittava niin, etteivät ne missään olosuhteissa heikennä muiden alojen säännöksiä.

- Köyhimpien kehitysmaiden kohtuuttomat velat on mitätöitävä niin, että prosessi tukee näiden maiden kehityspyrkimyksiä. On myös luotava kansainvälinen riippumaton velkatuomioistuin, jonka tehtävänä on varmistaa, ettei rahoituskriiseistä ja velkataakasta synny kohtuuttomia seurauksia köyhille maille ja niiden kansalaisille. Velkajärjestelyt eivät saa heikentää valtioiden kykyä tuottaa peruspalveluita, joiden merkitys on erityisen suuri kehitysmaiden naisille ja lapsille.
- Kaikkein köyhimmillä kehitysmailla on oltava oikeus suojata tuotantoaan ja teollisuuttaan, jos ne eivät ole riittävän vahvoja kansainväliseen kilpailuun. Köyhimmille maille on taattava pääsy rikkaiden maiden markkinoille ja kaikkein köyhimpien maiden tuotteille on taattava tullivapaus.
- YK:n alaisuuteen on luotava sitova kansainvälinen säännöstö ylikansallisten yritysten valvomiseksi. On tarpeellista luoda yhteiset kansainväliset kilpailua ja verotusta koskevat säännökset, joilla torjutaan monopoleja ja veronkiertoa.
- On luotava kansainvälinen ohjausmekanismi pääoman liikkumisen säätelämiseksi esimerkiksi Tobinin veron tai vastaavan mekanismin avulla. Tämän veron tuottoa voitaisiin käyttää myös kehitysrahoitukseen ja YK:n taloudellisen riippumattomuuden turvaamiseen poliittisista tai kaupallisista intresseistä.

Köyhyyden poistaminen ja tasa-arvon edistäminen

Talouden globalisaatio on kasvattanut rikkaiden ja köyhien välistä kuilua ja lisännyt dramaattisesti köyhien määrää maailmassa. Uuden vuosituhannen alussa maailmassa arvioidaan olevan 1,5 miljardia ihmistä, jotka elävät alle yhden dollarin tuloilla päivässä. Maailman köyhistä naiset muodostavat ylivoimaisen enemmistön, ja naisten vastuulla olevien yksinhuoltajaperheiden määrä on jatkuvassa kasvussa.

On siis entistäkin tärkeämpää, että köyhyyden poistaminen ja tasa-arvon edistäminen otetaan kaiken globaalien kehityspolitiikan ensisijaisiksi pyrkimyksiksi. Kaikille maailman ihmisille tulee turvata mahdollisuus sosiaaliseen ja taloudelliseen hyvinvointiin, kunnolliseen koulutukseen ja työhön sekä mahdollisuus osallistua poliittiseen päätöksentekoon. Lasten ja naisten oikeudet on turvattava.

Köyhyyden poistamisen tulee olla jokaisen maan – myös jokaisen kehitysmaan – oman politiikan johtotähtenä. Meille pohjoisessa erityinen velvoite on rakentaa rikkaiden teollisuusmaiden kehityskaapolitiikasta johdonmukainen kokonaisuus, jossa politiikan eri alat kuten kehitysyhteistyö-, kauppa-, investointi- ja maatalouspolitiikka tukevat köyhyyden poistamista.

Epäoikeudenmukaisuutta tuottavassa globaalitaloudessa julkinen kehitysyhteistyö on tärkeä väline tasa-arvon lisäämiseksi ja köyhyyden vähentämiseksi. Jotta näin todella olisi myös käytännössä, kehitysyhteistyölle pitää turvata riittävät resurssit, apu on suunnattava oikein ja sen on mentävä tehokkaasti perille. Vain harva teollisuusmaa on pitänyt YK:ssa tehdyn lupauksensa nostaa kehitysyhteistyö 0,7 prosentin tasolle omasta bruttokansantuotteestaan.

Kehitysyhteistyön määrärahat pienenevät koko 1990-luvun. Tämän vuoksi on tärkeä pohtia kansainvälisiä verotuksen kohteita, kuten pääoman liikkeitä, joilla

voitaisiin rahoittaa julkista kehitysyhteistyötä. Kehitysyhteistyön on perustuttava kansojen ja kulttuurien väliseen kunnioitukseen, jossa lähtökohtana on se, että kaikilla kansoilla on oikeus määritellä itse yhteiskunnallisen kehityksensä suunta ja sisältö. Kahden- ja monenkeskisen sekä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön on tämän vuoksi perustuttava kumppanuuteen, kaikkien osapuolten omistajuuteen ja yhteiseen suunnitteluun, jossa kummatkin sukupuolet ovat tasa-arvoisesti edustettuina. Eri toimijoiden kehitysyhteistyön tulee myös olla keskenään koordinoitua. Tarvitaan myös aivan erityisiä naislähtöisiä projekteja, joissa käytetään erityisesti naisille suunniteltuja menetelmiä. Näissä projekteissa miesten edustus saattaa olla este projektin etenemiselle. Tällainen este on esimerkiksi naiseen kohdistuva väkivalta.

Kansainvälisen kehitysyhteistyön lisäksi on tärkeää, että Maailman kauppajärjestö WTO, Maailmanpankki ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF asettavat köyhyyden vähentämisen ja tasa-arvon edistämisen oman toimintansa lähtökohdiksi.

Köyhyyden vähentäminen ei kuitenkaan onnistu pelkästään kansainvälisillä toimenpiteillä, vaan hallitusten toimet paikallisella tasolla ovat viime kädessä ratkaisevia. On itse kunkin vastuulla luoda paikallisia rakenteita, joiden avulla köyhille väestöryhmille kanavoidaan resursseja parantaa elinolojaan. Kansallisella resursoinnilla ja lainsäädännöllä voidaan merkittävästi vaikuttaa naisten sosiaaliseen, taloudelliseen ja poliittiseen asemaan. Kehitysyhteistyössä ja muussa kehitysrahoituksessa voidaan tarvittaessa ehtoja asettamalla tai muilla keinoin varmistaa, että kehitysmaiden hallitukset todella lisäävät köyhimpien väestöryhmien mahdollisuuksia työhön, koulutukseen ja terveydenhuoltoon.

Toiminnallaan Kefa tukee seuraavien kehityspoliittisten tavoitteiden toteutumista:

- Köyhyyden poistamisesta täytyy tulla kaiken globaalien kehityspoliittien ensisijainen tavoite. Hallitukset ja kansainvälinen yhteisö ovat vahvasti sitoutuneet OECD:n ”Shaping the 21st Century” -asiakirjaan sisältyvään tavoitteeseen köyhyyden puolittamisesta vuoteen 2015 mennessä.
- Teollisuusmaiden ja kehitysmaiden eri politiikan alojen on johdonmukaisesti tuettava köyhyyden vähentämistä. Erityisesti EU:n eri politiikan alojen on oltava johdonmukaisia keskenään.
- Kehitysyhteistyön on perustuttava kansojen ja kulttuurien väliseen kunnioitukseen, jossa lähtökohtana on, että kaikilla kansoilla on itse oikeus määritellä yhteiskunnallisen kehityksensä suunta ja sisältö.
- Suomen hallituksen on esitettävä konkreettinen ja realistinen aikataulu, jonka mukaan se lähtee toteuttamaan jo vuonna 1996 tehtyä periaatepäätöstä nostaa Suomen kehitysyhteistyö takaisin YK:n suositusten mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta ensimmäisen vuosikymmenen aikana.
- Kehitysyhteistyöllä ja muulla kehitysrahoituksella tulee tarvittaessa (esimerkiksi ehtojen tai muiden keinojen kautta) pyrkiä tukemaan sitä, että kehitysmaiden hallitukset lisäävät kansallisella tai paikallisella tasolla köyhimpien väestöryhmien tasa-arvoisia mahdollisuuksia työhön, koulutukseen, terveydenhuoltoon ja mahdollisuuteen hallita ja omistaa maata. Avun tai yhteistyön ehdollistaminen paljon kritisoituihin talouden rakennesopeutusohjelmiin toimii päinvastaiseen suuntaan, ja se on siksi lopetettava.

Kestävä kehitys

Maailmanlaajuinen sosiaalinen ja taloudellinen eriarvoisuus näkyy myös ympäristön rasituksessa. Ilmaston lämpeneminen ja maailmanlaajuinen metsien häviäminen uhkaavat jo koko ihmiskunnan tulevaisuutta. Ilmastonmuutos on vakava globaali ongelma, jonka ratkaisussa on kiinnitettävä huomiota köyhien maiden erityisasemaan. Ilmastonmuutos vaatii nopeita ja määrätietoisia maailmanlaajuisia toimia.

Maailman väestön rikkain neljännes kuluttaa 80 prosenttia maailman luonnonvaroista. Toisaalta kaikkein köyhimmät ovat myös haavoittuvimpia ympäristöuhkien ja -katastrofien edessä. Puhtaan veden ja polttopuun saannin heikkeneminen rasittaa erityisesti naisia, jotka suuressa osassa kehitysmaita vastaavat perheiden vesi- ja energiahuollosta.

Kansainvälisen kaupan voimakas kasvu lisää ympäristön rasitusta jo pelkästään huikeasti lisääntyneiden kuljetusten vuoksi. Rikkaiden maiden hyvinvointi ja kulutustottumukset rasittavat myös köyhien maiden ympäristöä. Köyhyyden aiheuttama ympäristörasitus voi lopulta johtaa vakaviin seurauksiin koko maailmassa. Vain tunnustamalla tämä globaali keskinäinen riippuvuus ja kansainvälisen yhteistyön merkitys voidaan saavuttaa konkreettisia tuloksia.

1990-luvun aikana on saatu aikaan merkittäviä kansainvälisiä ympäristösopimuksia, joiden toimeenpano on ihmiskunnan kannalta ratkaisevaa. Tällaisia ovat muun muassa Montrealin sopimus, joka koskee otsonikerroksen suojelua, Baselin sopimus myrkyllisistä jätteistä, Rion sopimus biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi ja ilmastonmuutoksen torjumiseksi sekä Kioton ilmastoprotokolla. Näiden kansainvälisten sopimusten veloitteet pitää saada sitoviksi. Lisäksi on tärkeää ratkaista kehitysmaiden ympäristöongelmat kuten puhtaan juomaveden puute ja aavikoituminen. Kehitysmaille on myös turvattava taloudelliset mahdollisuudet ja tarvittava taitotieto kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpanoon.

Ylikansallisten yhtiöiden aiheuttamat ympäristörasitukset ovat myös kasvava ongelma. Yhtiöiden toimintaa ohjaa voiton tavoittelu, jossa ei usein ole huomioitu lyhyen tai pitkän aikavälin ympäristökustannuksia. Tämän vuoksi on tärkeä luoda globaalit, ylikansallisia yhtiöitä sitovat ympäristösopimukset, joka määrittelevät yritysten toiminnan ympäristönormit, ympäristöverot ja muut velvollisuudet.

Toiminnallaan Kepa edistää seuraavien kehityspoliittisten tavoitteiden toteutumista:

- Kansainvälisten ympäristösopimusten veloitteiden, jotka koskevat muun muassa otsonikerroksen suojelua, myrkyllisiä jätteitä, biologisen monimuotoisuuden turvaamista ja ilmastonmuutoksen torjumista on oltava sitovia.
- Muiden alojen monenkeskiset sopimukset (kuten kauppasopimukset) eivät saa heikentää kansainvälisten ympäristösopimusten sisältöä.
- On päästävä nopeasti sopuun toimista, joilla voidaan ehkäistä ilmaston muutoksen etenemistä ja maailmanlaajuisista metsien häviämistä.